

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทางแพ่ง

ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

เลขที่ 120 หมู่ 3 ชั้น 3
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0-2141-2767-87 โทรสาร. 0-2143-9674

สายด่วนยุติธรรม 1111 กด 77
www.rlpd.go.th

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมุกดาหาร
ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร ชั้น 4
ถนนวิสุทธิศูการ ต.มุกดาหาร อ.เมือง จ.มุกดาหาร
โทร.0-4261-4401 โทรสาร 0-4261-4402

กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม

การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้

การร้องขอต่อศาลให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

การร้องขอต่อศาลให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทต้องกระทำภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้รับรองภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป

การร้องขอดังกล่าวให้ยื่นต่อศาลยุติธรรมที่มีการทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทในเขตศาลนั้น หรือศาลยุติธรรมที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิตำอายุในเขตศาล หรือศาลยุติธรรมที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้มีการไกล่เกลี่ยนั้น และให้เสียค่าขึ้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในประเทศ

การมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

ให้ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท เว้นแต่ความปรากฏแก่ศาล หรือคู่กรณีซึ่งถูกบังคับตามข้อตกลงนั้นพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า

- คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บงการอยู่ในเรื่องความสามารถที่จะเข้าทำข้อตกลงระงับข้อพิพาท
- มูลเหตุแห่งข้อพิพาทหรือข้อตกลงระงับข้อพิพาทมีลักษณะเป็นการต้องห้ามซึ่งขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- ข้อตกลงระงับข้อพิพาทเกิดจากกลฉ้อฉล บังคับ ชูเชื้อ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ
- มีเหตุเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยที่มีผลต่อการทำบันทึกข้อตกลงอย่างมีนัยสำคัญ

การอุทธรณ์คำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

- ห้ามมีเหตุอุทธรณ์คำสั่งศาล เว้นแต่
- ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท
 - ศาลมีคำสั่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท
 - ศาลมีคำสั่งบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทโดยฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง
 - คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ไม่เป็นที่สุด

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง

ถ้าเกี่ยวข้องกับสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในสิ่งหรือทรัพย์สิน ไม่สามารถกระทำได้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งให้กระทำได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

- (1) ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์
- (2) ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก
- (3) ข้อพิพาทก่อนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
- (4) ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (1) (2) และ (3) ที่มีทรัพย์สินไม่เกินห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

การเริ่มต้นกระบวนการไกล่เกลี่ย

- คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเสนอความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้นำหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น และแจ้งให้คู่กรณีผู้ยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ
- กรณีที่มีคู่กรณีมากกว่าสองฝ่าย และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีที่มีสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย

คู่กรณีตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคนจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดทำไว้ หากคู่กรณีไม่สามารถตกลงแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้ คู่กรณีอาจขอให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจากบัญชีดังกล่าว

การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง ให้นำหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งแจ้งคู่กรณีเกี่ยวกับกระบวนการและผลทางกฎหมายในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมถึงสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การคิดค่าตัวผู้ไกล่เกลี่ย

เมื่อมีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าตนอาจไม่มีกรรมสิทธิ์ดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้ยื่นคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อน และแจ้งให้หน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ เพื่อที่หัวหน้าหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป

หากปรากฏในภายหลังว่าผู้ไกล่เกลี่ยมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ย หรือการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกข้อตกลงนั้นไม่เสียไป แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีในการพิสูจน์ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งไม่บังคับตามข้อตกลงดังกล่าว

การดำเนินการไกล่เกลี่ย

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาทความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท และข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจ ซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากันอันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้

ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีทุกฝ่าย เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในบางสถานการณ์ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทลับหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณี ฝ่ายหนึ่งได้เข้าร่วมทราบด้วย

ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้หน่วยงานหรือที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

สิทธิของคู่กรณีในระหว่างการไกล่เกลี่ยและการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน

- คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีสิทธิถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือแจ้งต่อผู้ไกล่เกลี่ยได้
- คู่กรณีมีสิทธิเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้โดยอิสระ ทั้งนี้ ข้อตกลงนั้นต้องไม่เป็นการดองห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันธุหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การรับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดจากกระบวนการไกล่เกลี่ย

ห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังต่อไปนี้ เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการอื่นใด เว้นแต่เพื่อการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

- ความประสงค์หรือความสมัครใจของการขอเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการหรือวิธีการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคู่กรณี

- การยอมรับหรือข้อความที่กระทำโดยคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- ข้อเสนอใด ๆ ที่เสนอโดยผู้ไกล่เกลี่ย

- ข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นถึงความสมัครใจที่จะยอมรับข้อเสนอในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- เอกสารที่จัดทำโดยวัตถุประสงค์เพื่อจะใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยเฉพาะ

ทั้งนี้ พยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใดที่ไม่มีอยู่และนำสืบได้อยู่แล้วในกระบวนการของศาล กระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการพิจารณาในคดี ย่อมไม่ต้องห้ามตามความดังกล่าวข้างต้นด้วยเหตุที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำไปใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การทำบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เมื่อคู่กรณีเห็นข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือทำให้มีการบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี
- ข้อพิพาทตามกฎหมาย
- ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- สารสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การชดเชยเยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขที่คู่กรณีต้องปฏิบัติตามหรือปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ หรือข้อตกลงไม่โต้เถียงที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหาย

การสิ้นสุดกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

- คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันไว้
- คู่กรณีถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท